

Szczecin, dnia 20 lutego 2023 r.

ZN.5183.29.2023.MHG

Gmina Golczewo
ul. Zwycięstwa 23
72-410 Golczewo

Działając na podstawie art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840), w odpowiedzi na wniosek Gminy Golczewo, Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie przedstawia zalecenia konserwatorskie do planowanych prac remontowo-konserwatorskich wieży zamkowej, położonej w Golczewie, na działce nr 285/1, obręb 5 Golczewo.

Wieża stanowiąca pozostałość po dawnym zamku biskupów kamieńskich, wpisana jest do rejestru zabytków pod numerem A-1313 decyzją z dnia 12 września 1958 r., znak: KL-V-0/90/58 (dawny numer A-331), ponadto położona jest na terenie osiedla Golczewo, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A-103 decyzją z dnia 18 czerwca 1956 r., znak: KL-V-O/93/56.

Wieża dawnego zamku w Golczewie, wzniesiona na początku XV wieku, stanowiąca pierwotnie element systemu obronnego zamku, założona została na planie kwadratu, z górną częścią cylindryczną zakończoną gankiem strzelniczym (obecnie tarasem) otoczonym blankami, ze zwieńczeniem w kształcie ceglanego stożka. Mury czworobocznej podstawy wzniesione są z nieregularnych kamieni granitowych i pojedynczych cegieł. Część cylindryczna wieży o grubości ścian dochodzącej do 2 m wybudowana jest z cegły gotyckiej i częściowo z nowej cegły o wymiarach cegły gotyckiej. Baszta była wielokrotnie remontowana, o czym świadczą ślady licznych przemalowań i napraw jej zewnętrznego lica. Remont i adaptacja baszty obronnej na wieżę widokową przeprowadzone w pierwszej dekadzie XXI wieku pozwoliły na przystosowanie obiektu do funkcji turystycznej dzięki m.in. takim działaniom jak: dobudowanie zewnętrznych biegów schodowych umożliwiającym dostęp do środka poprzez istniejący otwór wejściowy, wprowadzenie systemu schodów we wnętrzu baszty, wykonanie wyjścia na galerię w ścianie stożka wieńczącego wieżę, wprowadzenie oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego. Ze względu na problemy organizacyjne budowla nie jest obecnie udostępniona do zwiedzania dla turystów. Stan zachowania baszty pod względem stabilności konstrukcji, szczelności pokrycia dachowego oraz odprowadzenia wód opadowych z tarasu widokowego jest dobry. Negatywnym zjawiskiem jest korozja biologiczna występująca na licu ceglanym wieży stożkowej wieńczącej basztę. Od wnętrza widoczne są pęknięcia muru. Ubytki spoin stwierdza się na różnych poziomach zabytkowej wieży, zarówno w części dolnej wybudowanej z kamienia, jak wyższej części ceglanej. W zakłęsinach murów porasta roślinność, co powoduje kumulację wilgoci i może prowadzić do rozsadzania murów. Na dobudowanym w ostatnich latach murze – konstrukcji schodów zewnętrznych - pojawiły się poważne wysolenia, część cegieł jest zlasowana, a dolna część ściany zewnętrznej pokryta graffiti. Z uwagi na brak zabezpieczeń otworów znajdujących się w górnej części wieży do wnętrza mogą dostawać się ptaki i nietoperze.

Celem ochrony konserwatorskiej jest zachowanie budowli w należyтым stanie technicznym i estetycznym poprzez naprawę struktury, uzupełnienie zniszczonych elementów w sposób zapewniający ochronę jej wartości architektonicznych, historycznych i naukowych oraz właściwą ekspozycję.

W związku z powyższym, w celu powstrzymania negatywnych procesów degradacyjnych i przywrócenia budowli walorów estetycznych, Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków uważa za możliwe podjęcie działań naprawczych wymienionych we wniosku, w szczególności zaleca się przeprowadzenie prac remontowo-konserwatorskich polegających na oczyszczeniu i uzupełnieniu spoin z zastosowaniem spoiny dostosowanej pod względem parametrów fizycznych, chemicznych i estetycznych do wypraw zabytkowych, oczyszczeniu lica murów z zanieczyszczeń biologicznych, jak mchy, porosty itp. oraz innych zabrudzeń, w tym graffiti, wykonaniu zabezpieczeń przeciwwodnych, ustabilizowaniu obłuzowanych cegieł i wymianie cegieł zwierzątych. Konserwacja wątku ceglanoego powinna zakładać zachowanie oryginalnych partii lica, z uwzględnieniem uczytelnienia istniejących nawarstwień historycznych od czasów średniowiecza po współczesność.

Dla zatrzymania procesu degradacji, w pierwszej kolejności należy usunąć roślinność porastającą mury. Do usuwania roślin i mchów należy użyć preparatów biobójczych. Dezynfekcję muru należy powtarzać okresowo, zgodnie z realnymi potrzebami i zaleceniami producenta preparatu.

Ponadto zaleca się wykonanie zabezpieczeń otworów przed opadami atmosferycznymi oraz dostawianiem się do wnętrza baszty ptaków i innych drobnych zwierząt, a także wymianę zniszczonych desek w schodach prowadzących na basztę.

Stan zachowania zabytku oraz problemy technologiczne i konserwatorskie związane z zabezpieczeniem i renowacją wieży zamkowej w Golczewie wymagają opracowania projektu budowlanego określającego rodzaj i zakres robót remontowych potrzebnych do zabezpieczenia obiektu. Projekt budowlany powinien być oparty o ekspertyzę konstrukcyjno-budowlaną opracowaną przez osobę posiadającą uprawnienia do projektowania zgodnie przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351, z późn. zm.), określającą stan techniczny budynku wraz z wnioskami i wytycznymi konstrukcyjnymi, uwzględniającymi problematykę konserwatorską, w szczególności zbadanie stanu hydroizolacji, stanu pozostałych elementów konstrukcyjnych, przyczyny pęknięć murów i powstawania wysoleń na elewacji. Ponadto dokumentacja projektowa powinna zawierać program prac konserwatorskich wykonany na podstawie przeprowadzonych badań konserwatorskich stanu zachowania substancji zabytkowej, opracowany przez osobę posiadającą kwalifikacje w zakresie konserwacji kamienia i cegły, o których mowa w art. 37a ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, z przedstawieniem sposobu postępowania i wskazaniem odpowiednich materiałów naprawczych.

Powyższe zalecenia konserwatorskie nie są jednoznaczne z pozwoleniem i nie stanowią podstawy do realizacji prac remontowo-konserwatorskich. Zgodnie z art. 36 ust. 1 ww. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami konieczne jest uzyskanie pozwolenia wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wniosek o wydanie decyzji pozwalającej na prowadzenie ww. prac powinien spełniać warunki określone w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r., poz. 81).

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a